

A TEREMTŐ MUNKÁÉRT

- Verseny = megbecsülés
- Elég-e a szenvedély?
- Hű szövetségese
- Aranyjelvényesből brigádvezető

Mint arról lapunkban már beszámoltunk — június 15-én, szerdán a MÜM. 600. Iparitanuló Intézet évzáró ünnepségén 59 fiatal kapta meg a Szakma kiváló tanulója arany jelvényt.

Az iparitanuló-iskolában a diákok vetélkedőjét évről évre rendszeresen megrendezik. Jelentősége ma már igen nagy a jövő szakmunkásnemzedék képzésében; nem öncélú, magamutogató futam, hanem az oktatás, az emberformálás hatékony, bevált eszköze. 1965–66-ban is több mint ezer fiatal versenyzett a tanulásban, gyakorlati munkában és a fegyelemben. Közülük az ács-, a villanyszerelő-, a kőműves-, a parkettázó-, az esztergályos-, a szobafestő szakma legjobbjai, az aranyérmes győztesek valók voltak életükről, a versenyről, a szakmaszeretetről, tervelükről.

A legbátrabb — Dani Gyula elsőéves villanyszerelő-tanuló — kért először szót.

— A gimnáziumban ismerkedtem meg a villamossággal, ott is szerettem meg. Amikor másodikban kimaradtam és döntésem kellett a jövőmről, nem sokáig tekeztéltem: a villanyszerelést választottam. Itt az iparitanuló-iskolában új légkör, más szellem fogadott. S ezt legjobban az egymással folytatott versenyben éreztem meg. Valamiféle lázban dolgoztunk, tanultunk. A munka elsajátításán kívül egymás erő is hajtott: elsőnek, legjobbnak lenni. Ebben az évben jörendő lettem, de jövőre javítani fogok. Szerintem szükség van erre a versenyre, mert ambicionál bennünket.

Igen, de én mást is mondanék — teszi hozzá Szűcs Károly. — Nyugtalan fiú, ő jellegzetesen a mindig többet akaró típusa. A megkezdett mondatot rövid gondolkodás után így folytatja: — Nekem teljesen mindegy, hogy versenyben dolgozom-e vagy nem. Más hajt: a villamosság titkai, a törvények újbóli felfedezése, megismerése. Otthon például „maszék” rádióműhelyt rendeztem be. Szabadidőmben univerzális mérőműszereket és tranzistoros rádiókat csinállok. Mert nem elég ki a kötelező tanrend szerinti villanyszerelés. Persze örülök, hogy a versenyben is eredményt értem el, de bevallom enélkül is így dolgozom.

— Örülök a versenyünknek — mondja Matuszka Ferenc harmadéves ács-tanuló.

Néhány nap múlva valamelyik építkezésen elkészítettem a vizsgamunkámat. Befeleződik a hároméves tanulás, ahogy ezt mondani szokták, kilépek az életbe. Ha visszagondolok az iskolában töltött időre a legszebbem a versenyünkre emlékezem. Miért? — Azért, mert a bizonyítványba írt jegyeknél, a dícsőretknél az első helyezést többlet adott nekem. A munkám, az igyekezetem kézzelfogható elismerését. Egy példát említenék erre: tavaly az NDK-ba jutalomdíjra küldtek el. Nagyon jól éreztem magam, nagy élmény volt. Azonban még ennél is többlet ért az, hogy a mesterünk ezután más hangon szólt hozzám, hozzánk. Más színben látott minket, ipari tanulókat. Eddig sehogyan se jöttünk ki vele, akadékoskodott, nem hallgatta meg a véleményünket. Akinek hosszabb volt a haja, vagy bővebb a nadrágja, nem állt meg előtte. Kijelentette: így nem válhatunk becsületes emberré. De előtte is bizonyított az arany jelvény. A következő évben már a legnagyobb egyértelműen dolgoztunk együtt, megértette elképzeléseinket.

A verseny miközöttünk folyt, s az élethez hozott közelebb, ahhoz, amit majd ránk vár az iskolán túl, a hétköznapi, igazi munkában. Én ebben látom legnagyobb értékét és örülök, hogy részt vettem benne.

Matuszka Ferenc és tanuló-társai előtt becsülete van az iskolai erőpróbáknak. Még milyen energia feszíti a ver-

seny rugóit az iparitanulóknak mit kell áldozni a sikerért. Szűcs Károly erről így beszél:

— Az előbb azt mondtam, hogy én mindenféle verseny nélkül is így dolgozom, ilyen ítemben —, szenvedélyből. Már mások is megkérdezték tőlem: esténként miért nem járok moziba, miért töltöm minden időmet a drótjaim, tranzistoraim, meg a szerszámok között. Én erre mindig egyféleképpen válaszoltam: mert az szórakoztat és ekkor érzem magam a legjobban.

— Kint dolgozom az épületelem-előregyártó telepen, a villanyszerelő műhelyben. Motorokat tekercselünk, kisebb kapcsolókat, berendezéseket állítok össze. Úgy megy el a munkánap, hogy szinte észre sem veszem. Nincs szükségem erőfeszítésre sem. Mindig egy következtetésre lyukadok ki, ahányszor csak kérdik, én ezt válaszolom: szeretem a szakmám, szeretem a villanyszerelést. Ez az én magyarázatom.

A szenvedélyes „elektromos embertől” Nagy István másodikéves szobafestő veszi át a szót:

— Szűcs Károly barátom közel jár az igazsághoz, de mégsem értek vele teljesen egyet. Miért mondom ezt? — Mert engem is elsősorban a szakma szeretete, megismerése hajt, de emellett igenis állítom, szükség van erőfeszítésre is. Magunk között így beszélünk erről, „hajtanai” mindig kell, ha jó eredményt akarunk elérni. Szükség van a lendületre, ha többet kell teljesíteni; ha nagyobb falat akarok lefeszteni.

Egy pillanatnyi csönd után Kormányos Béla harmadéves parkettázó veszi fel a beszéd fonálát.

— Ami azt illeti én is inkább Nagy Pista partján állok. A szenvedélyen kívül nyilván szükség van az energiára, az erőfeszítésre. És pont erre tanít meg bennünket az évközben folyó verseny. Jó, hogy már itt az iskolában hozzászokunk a becsület, a haladós munkához. Nem szabad azt képzelnünk, hogy elég a szakmát „csak szeretni”. Mi, a parkettázók már egy éve önállóan dolgozunk. Szakoktatónk korán olyan rendszerhez szoktatott bízott, hogy ne csak jól, hanem gyorsan is dolgozzunk: elejétől kezdve komplett határidőhöz kötött feladatokkal bízott meg bennünket. Például megadta, hogy egy 35 négyzetméteres szobát mennyi idő alatt kell beparkettázni, vagy legalábbunk. Nemcsak szépen és jól, hanem ütemesen is megtanultunk dolgozni. Így sikerülhetett például, hogy nemrég a vizsgamunkánkon az előírt 75 százalékos helyett 87 százalékosra teljesítettük a szakmunkás-normát. Nem titok az se, hogy tavaly már teljesítményre dolgoztunk a Csongrád megyei Építőipari Vállalatnál.

— Be kell vallanom, hogy mindezt nem volt könnyű elérni, sokszor beleizzadtunk egy-egy szálkásabb

anyag megmunkálásába, sokszor elfáradtunk, de úgy érzem megérté, mert most nem félek a normától. Nálunk nem adják ingyen sem a kitűnő-rendű szakmunkás-bizonyítványt, sem az arany jelvényt. Eppen ez a jó, mert kint, az életben, a munkában nincs pardon. Aki nem tud dolgozni, az lemarad és keveset visz haza a borítékban. Mint mondtam a munkához nem elég a szenvedély s ehhez nem árt mielőbb hozzászokni.

Kormányos Béla oktatójuk nevét említette. — Nagy részben Pölös Józsefnek köszönhetjük, hogy megszerettük a parkettázás mesterségét tette hozzá. A többiek ugyanígy beszélnek azokról az emberekről, akik megtanították őket a szerszámmal bálni.

Szűcs József, a kitűnő rendű másodikéves kőművestanuló a másfél órája tartó beszélgetés során először teszi le a garast.

— Én eredetileg esztergályosnak jelentkeztem. Nagyon elszomorodtam, amikor nem vettek fel s végül kőművesnek kellett beiratkoznom. Fél évig még a munkától is elhúzódtam, nem találtam a helyemet az állványon. Kisgyerekek koromban is mindig csak az járt a fejemben, hogy én vasas leszek. Láttam a töprengésemet, a problémámat Farkas István, a szakoktatóm is. Ezidő tájt építettük Újszegeden a József Attila Tudományegyetem új diákszállóját. Én vidékről járok be, többször előfordult, hogy késve érkeztem, a többiek már dolgoztak, a megbeszélés már korábban megtörtént. Farkas István ekkor mindig újra elmagyarázta nekem, hogy mit, miért kell csinálni, s így nem maradtam el. Sőt, körbevit a hatalmas beton-elemek mellett, nem sajnálta a fáradságot, hogy megcsilantsa előttem az építészeti szépségeit. Előfordult, hogy vele együtt indultam a városba. Útközben a régi házak formáiról, stílusáról, a régi építési elvekről beszélgettünk. Az első fél év vége felé már érdekelt a kőműves munka. Lassan elfelejttem a régi céloimat és megtaláltam az újat. Szerettem végignézni a kezünk nyomán emelkedő falakon, a téglák szabályos rendjén.

— A legutóbbi versenyben a seprűgyári homlokzat vakolásán 11-en indultunk. Első lettem. Amikor otthon a falamban édesapám megkérte miért, azt feleltem: mert megszerettem a szakmát, becsülöm a kőművesek munkáját. Azt is hozzátettem, hogy mindezt Farkas István oktatómnak köszönhettem.

— Én vasesztergályos szerettem volna lenni, s ez sikerült is — veszi át a szót Molnár István elsőéves esztergályos, majd így folytatja: — Egy üzemiátogatáson a Szegedi Vas- és Fémpari Kíszen láttam először esztergápet és ismertem meg Pipicz Józsefet, a jelenlegi oktatómat. Most elsőéves vagyok, s azt tudom mondani, jól választottam szakmát, az elképzelem bevált. Persze ezt leginkább Pipicz József oktatómnak köszönhetem. A műhelyben először a legegyszerűbb szerszámokkal ismerttetett meg, s aztán a gépekkel. Bevallom, először féltem a gyorsan forgó anyagtól, a gépmunkától. Az oktatóm segített. Türelemesen mindent újból és újból elmagyarázott, megértettem, ha követem tanácsait, nem lehet baj. Elfelejtettem a féltelmet és ma már nagy örömet okoz ez a munka.

Kormányos Béla a többiekkel együtt utoljára kapott arany ipari tanuló jel-

FIATALOK FÓRUMA

vényt. Harmadévesek voltak néhány nap múlva személyi igazolványukban a tanuló bejegyzés helyett a szakmunkás szót írják. Kormányos Béla nem fél a jövő feladataitól öt társával együtt, közösen kezdi el az igazi munkát.

— Nagy fába vágunk a fejszénket — mondja. Megkértük a Csongrád megyei Építőipari Vállalatot, ahol „munkodtunk”, engedje meg, hogy mi, a most végző parkettázó évfolyam együtt maradjon, brigádot alakítsunk. Örömmel mondom, a bejegyzést meg is kaptuk, s már meg is beszéltük, hogy a szocialista címért küzdő brigádunk az Ifjúsági nevet fogja viselni. Nem félünk az önállóságtól és a normától sem, hiszen mi az iskolai versenyben már megszoktuk a követelményeket. Meg aztán segítene a vállalatnál is, különösen Palotai János művezető.

Kormányos Béla helyett társai említik, hogy az ifjúsági brigád vezetőjének egyhangúan őt választották.

— Mindannyian értik a dolgukat, de Kormányos, a versenygyőzelemmel igazolta, ő a legrátermettebb, — teszi hozzá Matuszka Ferenc. Egy percig elgondolkodik s csak azután szól:

— Eltelt három év, általános iskolásból szakmunkásokká váltunk. Most más-hogy érzem magam, mint amikor belepertem a szakiskola ajtaján. Bevallom, akkor egy kicsit féltem, hogy mi lesz velem. Most már nincs így, tudom és érzem, amit tanultam, az ács-mesterséggel jól meg lehet élni. És a tervem sem egyéb, mint az, hogy becsületesen dolgozzak.

Az idő eljárt. A Tolbuhin sugárúti iskolában talán már csak mi vagyunk itt néhánnyan, de a szó alig akar elfogyni. Új és új kérdések, mondatok születnek egymás után. Mindegyikben közös a gondolat: az én munkám, a villanyszerelő, a kőműves, az ács, az esztergályos szakma a legszebb. Ervek és jelzők sereglenek, vívnak csatát egymással, s mindebből egy nagyon biztató kép bontakozik ki. Ezek a 17–20 éves fiatal fiúk ösztönöztek megszerették a teremtő munkát. Nekik bátran jósolhatom meg a jövő sikereit, ilyenkor év végén — bizonyítványosztáskor.

Matkó István

Van egymilliméteres drót, van több milliméteres drót, van fekete drót, van cines drót is, csak nem minálunk, hanem külföldön. Én eddig azt hittem, drót már ott sincs, a világon sehol sincs, de most önkritikában be kell vallanom: nagyot tévedtem.

Szövetkezeti parasztelegáció érkezett meg a minap külföldről. S szavamra mondom, nem káprázott a szemem: mindenik delegátusunk nyakában egy nagy karika — már amekkorára a szolid valutaellátmányból tellett — drót fitygett. Öreg földim, András bácsi a karikadrót mellett meg kaszát is hozott.

— Es mit fog szólni a felesége, hogy

a DÉL-MAGYARORSZÁG MŰHELYEIBŐL

A kritika kritikái

Amióta a napilapok művészetkritikái írásokat közölnek, azóta tart a vita, hogy ezek a cikkek tulajdonképpen kiknek szólnak, maguknak a művészeknek-e, vagy pedig az olvasóknak. Végleges és minden szempontból kifogástalan, megkérdőjelezhetetlen eredményig ezek a viták még a mai napig sem jutottak el. Az általános gyakorlat azonban mégis az, hogy az újságok elsősorban az olvasók tájékoztatására közölnek ilyen írásokat. Az a céljuk tehát, hogy irodalmi, képzőművészeti alkotásokról, színházi előadásokról, filmekről olyan ismertetőt nyújtsanak az olvasóknak, hogy a kritikák és az elemzett művek mondanivalóját, tartalmát szakképzettség nélkül is megérthessék. Emellett természetesen nem haszontalanok ezek a kritikák a szakemberek számára sem, az a cél, hogy ők is tanuljanak belőle.

A szerkesztőségek általában, s a mi szerkesztőségünk is különös gonddal kezeli azokat a leveleket, olvasói véleményeket, amelyek ezek a művészetkritikai írásokkal kapcsolatban érkeznek. Ha ezeknek a leveleknek a mennyisége, magától értetődően, nem is olyan nagy, mint például a Pannaszínpadé, a bennük felvetett gondolatok fontossága miatt megérdemlik a szerkesztőségek különös figyelmét.

Ezek az olvasói levelek két részre oszthatók. Kisebbségük általában egyetért a színházi előadást, képzőművészeti alkotást, vagy filmet bíráló cikkünkkel. Nagyonbik felük azonban nem. Ez azonban nem tükrözi az olvasói véleményarányát, hiszen éppen a másféle vélemény indult a készlet az olvasót levélírássra, arra, hogy az újságikkal szemben a maga helyesnek vélt álláspontját kifejtse.

Mostanában, az elmúlt néhány évben megsaporodtak ezek a levelek. Ez nem véletlen. Amióta ugyanis a módosult művelődéspolitikai következtében olyan művészeti áramlatokkal is találkozhatunk az olvasók, amelyek addig szinte teljesen ismeretlenek voltak számukra, bizonyos fajta eltérés keletkezett az új művészeti irányokat általában támogató újságkritika és a hagyományosabb ízlésű olvasók között.

Különösen a modern képzőművészeti alkotások kritikáira válaszolnak élénken az olvasók. A cikkeinkből világosan kimutatható állás-

pont szerint mi ezeket az új irányzatokat mindaddig támogatjuk, amíg mondanivalójuk haladó, társadalmilag jelentős. Esetekben akkor is, ha ezek a művek eltávolodnak a hagyományos ábrázolási módtól, s megszokott közlési formáktól.

Sok olvasót éppen ezek a formai újdonságok zavarják meg. Értetlenül, tanácstalanul állnak előttük, nem tudják őket beilleszteni eddigi ismeretük rendszerébe. Ezek az olvasók tanácsot kérő levelekkel fordulnak szerkesztőségünkhöz. Mások azonban harciasan szólnak hozzá a kritikákhoz és rögtön hatósági beavatkozást, adminisztratív intézkedéseket, a szobánforgó tárlat bezárását követelik. Mondanunk sem kell, hogy ilyen esetekben nem adhatunk igazat a levélíróknak, hanem helyett alaposabb tájékozódást, több olvasást, a problémák gondosabb tanulmányozását javasoljuk neki. Nyilvánvaló ugyanis, hogy itt egyfajta maradisággal állunk szemben.

A maradiság nemcsak akkor ilyen harcias, ha helyes, de újszerű áramlatokat támad, hanem akkor is, ha a konzervatív ízlés másféle megnyilvánulásait védelmezi. Itt elsősorban azokra a levelekre gondolunk, amelyek az úgynevezett kommersz filmekről írt kritikáinkra érkeznek be hozzánk. Ilyen filmekre, amelyeknek fő céljuk a szórakoztatás — kalandfilmek, bűnügyi filmek, kémfilmek és bizonyos vígjátékok — magától értetődőleg szükség van. Csakhogy ezeket a filmeket is többféleképpen lehet megalkotni. Lehet újszerűen, eredetiségre törekedve, és lehet úgy is, hogy bevált sablonokat, elhasznált, elkopottat kliiséket ismételtet, másokat a filmrendező. Amikor a Dél-Magyarországon ilyen filmeket bírálnak, mindig az olvasó megol-dások ellen szól. Sokan azonban nem veszik észre ezt a különbségtételt, s abban a téves hiszbenben írják leveleiket a kritikákra, mintha lapunk általában a szórakoztató, kellemes időtöltést biztosító filmeket támadná.

Erről természetesen szó sincs. Bizonyos viszont, hogy ha a közönség megismerkedik a művészi kifejezés új formáival, eszközeivel, az új áramlatokkal, a modern törekvésekkel, akkor ezek a zavaró jelenségek a minimálisra csökkennek, illetve egy idő után teljesen meg is szűnnek.

mondanám, hogy Magyarországon annyi már az autó meg a traktor, hogy máskor a régi fatengelyes világban igasbör sem volt annyi. És — vágta ki büszkén — ezzel nem is igen hazudnék.

Most már meggyőződtem róla: András bácsi méltó arra, hogy máskor is jó hazafi módjára külföldön képviselje színeinket. Adtam hát címetek neki. Hálából viszont megígérte: egy kis karika drótot — színeset, meg feketét — a városi kereskedőtárolat iskolának is juttat. Belátta, igazam van. Nem nőhet fel egy egész vaskereskedő nemzedék úgy, hogy még csak nem is látott drótot.

Csepri József